

ละคร

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหารธรรม วันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๘

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : ข้อ ๓๑๑๔. เรื่อง “หัวแตก”

กราบนมัสการหลวงพ่อกว่ ช่วงนี้ติดภาระมาก การภาวนาขาดช่วง มีผ่อนอาหาร และนั่งหลับตลอดรุ่งวันพระบ้าง ยังพอรักษาความสงบอยู่ได้ แต่ก็ไม่แน่ใจว่าจิตเสื่อมไปหรือไม่ เพราะยังไม่ค่อยทุกขใจเท่าไร

๑. หัวผมแตกเลือดไหลลงท่อนเป็นทาง พอมองแล้วใจสงบ ผมเอามาพิจารณากายบ้างได้ไหมครับ (กลัวเป็นสัญญา) ปกติผมพิจารณาความคิดเป็นหลัก

๒. ได้รับคำแนะนำว่าค่อยๆ ภาวนาไปเดี๋ยวก็ถึงเอง เลยสงสัยว่า การภาวนายังต้องบีบคั้นถึงเฉียดตายขั้นหรือเปล่าครับ

ตอบ : นี่คำถามเนาะ คำถามๆ เริ่มต้นอารมณ์บท “ช่วงนี้มีภาระมาก การภาวนาช่วงมีผ่อนอาหารบ้าง มีนั่งหลับตลอดรุ่งบ้างในวันพระ แต่ยังพอรักษาความสงบอยู่ แต่ไม่แน่ใจว่าจิตเสื่อมไปหรือไม่”

จิตเสื่อมไป ไม่เสื่อมไป มันอยู่ที่ว่ามันสงบหรือไม่สงบ

ถ้าสงบสุข มันเป็นปกติสุข ที่นี้พอปกติสุขแล้วเรารักษาความสงบของใจของเราเข้ามา ถ้ารักษาหัวใจ ความสงบเข้ามา การภาวนานี้เพิ่มอำนาจสมาธิของตัว เพราะการภาวนาอย่างนี้ การรักษาจิตของเราอย่างนี้ มันถึงมาเข้าถึงคำถามข้อที่ ๑. ไง

คำถามข้อที่ ๑. เพราะอะไร เพราะผมหัวแตก เลือดไหลลงท่อนเป็นทาง มองเห็นแล้วใจสงบ ผมเอามาพิจารณากายบ้างได้ไหมครับ

นี่เห็นแล้วใจมันสงบ แต่ถ้ามันเป็นทางโลก ถ้าหัวแตกแล้วเป็นบาดแผลมันเกิดอุบัติเหตุ ถ้าเป็นคนโศกจริต ก็รับชวนชวาย รับผิดชอบกระทำ ถ้าคนที่เป็นความลุ่มหลง ก็คิดว่าเราจะเจ็บป่วยมากน้อยแค่ไหน มันต้องตื่นตกใจเป็นเรื่องธรรมดา

แต่เพราะอะไร แต่เพราะเราฝึกหัดภาวนาไป เวลาเราเกิดบาดแผล หัวเราแตกมีเลือดไหล ขนาดน้ำไหลลงท่อเลย เรายังนึกว่าเป็นปกติ มันเป็นปกติเพราะอะไร เพราะปัจจุบันธรรม

เพราะขณะที่เราเห็นหัวแตกมันเป็นอดีตไปแล้ว ขณะปัจจุบันที่ผลกระทบ ที่สิ่งใดกระทบ ศีรษะให้หัวแตกนั้นนะ นั่นนะเป็นปัจจุบัน แต่มันแตกไปแล้วเราก็ไม่ตื่นตกใจไปกับมันไง ถ้ามันตื่นตกใจไปกับมันนะ ทำไมมันเป็นอย่างนี้ มันเกิดเพราะเหตุอย่างนี้ โอ้ย! มันเกิดอารมณ์นะ

ผลของการที่เราฝึกหัดปฏิบัติ เวลาเกิดสิ่งใดขึ้นมันมีสติ มันมีสติ มันมีความเข้าใจ ถ้ามีสติ มีความเข้าใจ มันเป็นการบ่งบอกว่าเราปฏิบัติแล้วจิตใจเรามันมีเหตุมีผล มันไม่ตื่นใจ

เวลาถือมกคลื่นข้าวๆ สิ่งใดแล้ว พอมันเกิดสิ่งใดขึ้น มันจะเกิดเภทภัยหรือไม่ มันจะเป็นโชคร้ายหรือโชคดี

โชคหัวแตกไป ความคิดมันหยุดไม่ได้หรอก มันไปของมันไป แต่ถ้าเราฝึกหัดของเราไว้ นี่ผล ผลของมันที่เราฝึกหัดประพฤติปฏิบัติของเรา พอฝึกหัดประพฤติปฏิบัติของเรา เรามีสติ สิ่งใดเกิดขึ้นเรามีสติสัมปชัญญะ มันเห็นเป็นเรื่องปกติธรรมดา แล้วจิตใจของเรามันไม่ตื่นกลัวไปกับสิ่งนั้น

ฉะนั้น ถ้าเอาสิ่งนั้นมาพิจารณาได้หรือไม่

ยิ่งกว่าได้ เพราะปัญญาอบรมสมาธิ อะไรเราก็พิจารณาได้ไง ใจนี้เป็นนามธรรม เวลาอารมณ์ความรู้สึกนี้เสวย จิตมันเสวยอารมณ์ มันเสวยสิ่งที่เป็นสัญญา มันถึงเป็นสังขารปรุงแต่ง มันถึงมีเวทนา มันถึงมีวิญญาณรับรู้ ถึงเป็นรูป มันถึงเป็นอารมณ์ นี่เรียกว่าเสวย

คำว่า “เสวยๆ” เวลาเราใช้ปัญญาอบรมสมาธิ คิดเรื่องอะไร ทำเรื่องอะไร นี่มันก็เป็นความคิดใจ

ฉะนั้น สิ่งที่เราถามมันเกิดอุบัติเหตุ หัวมันแตก ทำไมเราพิจารณาไม่ได้ พิจารณาได้ทั้งนั้นนะ

กลัวเป็นสัญญา

สัญญามันจะสอดแทรกตอนเราเผลอ ตอนที่เรากำลังทำคุณงามความดี ตอนที่กำลังเป็นภาวนามยปัญญา ปัญญาที่มันสมบูรณ์แบบโดยสัมมาสมาธิ แต่มันทำแล้วมันเสื่อมสภาพลง มันเป็นสัญญา เราแทบจะไม่รู้ตัวเลยละ

ไม่รู้ตัวเลยเพราะอะไร เพราะทำเหมือนกัน ทำในที่เดียวกัน ทำในวันเวลาเหมือนกัน ทำไมเวลามันเป็นสมาธิทำไมมันมีคุณงามความดี มันส่งผลให้เฉลียวฉลาด ส่งผลให้จิตมีคุณภาพ ทำไปๆ ก็ทำเวลาเดียวกัน ทำไมมันเสื่อมโทรมลง ทำไมรสชาติมันจืดชืด ทำไมพิจารณาไปแล้วมันขัดมันแย้ง

เห็นไหม เราจะรู้ได้ต่อเมื่อมันมีสติเท่าทัน มันจะเข้าใจได้ ถ้าเข้าใจไม่ได้ละ ทุกข์เจียนตาย

ก็เหมือนกรณีศีระะแตกนี่แหละ ถ้ามีสติปัญญา มันเป็นเรื่องปกติ มันไม่ตกใจ

แล้วจะเอามาพิจารณาบ้างได้ไหม

ได้ ทุกอย่างพิจารณาได้ทั้งนั้นนะ แต่การพิจารณาของเรา เราพิจารณาของเราเพื่อผลประโยชน์ เราพิจารณาเพื่อเป็นประโยชน์กับเรา แต่ที่ว่าเป็นสัญญา มันเป็นโทษๆ เป็นโทษเพราะมันหลง

คำว่า “หลง” มันเหมือนเสียของไง สูญเปล่าไง เป็นเวลาที่เสียไปโดยใช่เหตุไง นี่ถ้าเป็นสัญญา การกระทำนั้นมันสูญเปล่า สูญเปล่าเพราะอะไร

เพราะมันเป็นแค่นั้นนะ มันจืดชืด มันไม่มีสิ่งใดทั้งนั้นนะ แล้วเป็นโทษด้วย เป็นโทษเพราะทำไปๆ แล้วมันจะติด มันคิดว่าอาการอย่างนั้นเป็นธรรม แล้วสุดท้ายแล้วมันเป็นดินพอกหางหมูไง

การแก้ แก้อย่างไร

แก้ต้องกลับมาเริ่มต้นใหม่ อู้ฮู! ทุกข์ยากมาก

ฉะนั้น ถ้าว่ากลัวเป็นสัญญา

คำว่า “กลัวเป็นสัญญา” เราวิตกวิจารณ์จนเกินไป สิ่งใดถ้ามันเป็นประโยชน์ เราฝึกหัดของเราทั้งนั้นนะ แล้วถ้ามันเป็นภาพลบ มันเป็นเรื่องที่ไม่ดี นั่นละสัญญาแล้ว ผิด ผิดเพราะอะไร ผิดเพราะว่าต้นคุด เริ่มต้นมันผิดมา

แต่ถ้าเรามีสติปัญญาของเรา เราฝึกหัดไปๆ เพราะว่าการประพฤติปฏิบัติมันยากตอนเริ่มต้นนี้ ตอนเริ่มต้นเราจับแพะชนแกะ แต่ก็ต้องฝึกให้ตรงกับจริตนิสัย ฝึกให้เราเป็นผู้ที่ควบคุมดูแล เวลาถ้ามันเป็นภาวนามยปัญญาเนะ เราเป็นผู้บริหารจัดการใจ

เรามีโครงการใดโครงการหนึ่ง ถ้าเรามีโอกาสได้บริหารจัดการของเรา เห็นไหม เรามีโอกาส เรามีโครงการหนึ่งนะ แล้วก็ปล่อยให้คนงานมันซัดไปหมดเลย เราสร้างเกือบตาย เราทว่าฝึกหัดทำสติ ฝึกหัดทำสมาธิ เราสร้างมาเกือบตายให้กิเลสมันลากไปหมดเลย แต่มันก็เป็นอย่างนั้นนะ

ฝึกหัด ฝึกหัดจนกว่าเราจะเข้าใจ ฝึกหัด ฝึกหัดจนกว่าเราจะรู้ของเราเป็นประโยชน์กับเรา เราทำเพื่อใจของเรา

ฉะนั้น ถ้าปกติพิจารณา เขาบอกปกติเขาพิจารณาความคิด

นี่ก็เป็นปัญญาอบรมสมาธิ นี่มันเป็นพิจารณานามธรรม แต่ถ้ามันเป็นรูปธรรม เราพิจารณาได้ทั้งนั้นนะ อะไรก็พิจารณาได้ มันเป็นเหตุเป็นผล

หลวงตาพระมหาบัวท่านชื่นชมหลวงปู่มั่นมาก เก็บหอมรอมริบ หลวงปู่มั่นเป็นพระอรหันต์นะ คำว่า “พระอรหันต์สตีวินัย” คือไม่มีอาบัติแล้ว อย่างเช่นหลวงปู่ตื้ออย่างนี้ หลวงปู่ตื้อก็พระอรหันต์ ท่านเป็นพระอรหันต์นะ เพราะอะไร เพราะหลวงปู่มั่นท่านตรวจสอบหมดแล้ว

ฉะนั้น เวลาหลวงปู่ตื้อท่านมาเยี่ยมหลวงปู่มั่นที่หนองผือ แจกอาหารให้ท่านฉันเลย ท่านฉันก่อนเลย ถ้าเป็นปกติมันฝันข้อวัตรทั้งนั้นนะ

เวลาหลวงปู่มั่นถาม “ตื้อ ตื้อทำไมฉันล่ะ”

“ก็ผมหิว ก็ผมหิว ผมจะฉัน”

ท่านถึงบอกว่า “ใครอย่าเอาอย่างท่านดีนะ”

นี่สติวินัยไง ไม่มีเจตนา “ก็ผมหิวนะ”

แต่ความจริงไม่ใช่ ความจริงหลวงปู่คือ หลวงปู่ทองรัตน์ ท่านพยายามทำอย่างนี้ ทำอะไรที่ว่ามันผิดพลาด ทำอะไรที่มันไม่ถูกต้อง เพื่อให้หลวงปู่มันแสดงธรรม อันนี้เขาเรียกว่า อาราธนาธรรม

ถ้าคนเป็นสัมมาทิฐิด้วยเคารพบูชาครูบาอาจารย์ของเรา ท่านอาราธนาให้หลวงปู่มันได้แสดงธรรม ให้พระได้ยินได้ฟัง ได้เป็นประสบการณ์ชีวิต มันไม่มีโทษทั้งสองฝ่าย เพราะพระอรหันต์ทั้งคู่

หลวงปู่คือพระอรหันต์ ท่านอยากดังอยากใหญ่ อยากจะมาโชว์ออฟนะ ภูนี้เป็นพิเศษ ต่อหน้าหลวงปู่มันก็ทำได้ ไม่มีหอรอก เพราะท่านเป็นพระอรหันต์ แต่ท่านอาราธนาธรรม อาราธนาให้หลวงปู่มันเป็นคนที่แข็งแรง เป็นคนขี้บอ

เหมือนสมัยพุทธกาลเลย เวลาพระอรหันต์ในสมัยพุทธกาลโดนฉัพพัคคีย์ สัตตรสวัคคีย์ ภิภษที่อิจฉาตาร้อนคอยกล่าวดู คอยเพ่งโทษ แล้วคอยโจมตีฟ้องพระพุทธเจ้า

พระพุทธเจ้าเรียกมา ท่านบอกว่า เกล้ากระผมไม่เคยทำความผิด

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็รู้ เพราะพระอรหันต์ด้วยกัน แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกใช่ แต่มีคนกล่าวดู มีคนกล่าวโทษ ก็ต้องวินิจฉัย ก็วินิจฉัยไปตามแต่ที่เขา กล่าวโทษ ไม่มีความผิดหอรอก เพราะมันไม่จริงสักเรื่อง

อิจฉาตาร้อนนะ เพ่งโทษ โจมตี แล้วโจมตีต่อหน้าพระพุทธเจ้า ถ้าพระพุทธเจ้าไม่ได้สวนก็บอกว่า ลำเอียง เวลาเป็นคนที่ชอบก็ว่าถูก เวลาคนที่ภาวนาไม่เป็นก็ว่าผิดอย่างนี้

ท่านได้สวนนะ ในสมัยพุทธกาลเยอะไป คนมองภายนอก คนมองภายใน มองไม่ออก หอรอก มองไม่เป็น แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารู้

เพราะในพระไตรปิฎกเราอ่านเจอทั้งนั้นนะ พระอรหันต์โดนกลั่นแกล้งมาก กลั่นแกล้งเพราะอะไร เพราะมันทำอะไรก็ไม่โดนโทษไง ตัวเองเพ่งโทษเขา โทษเขา สร้างเรื่องเขา จ้างพวกผู้หญิงมาแกล้ง แล้วก็ไปฟ้อง พระพุทธเจ้าก็สอบสวน

สอบสวน เวลาเขาสอบสวนทางคดีอาญา ด้วยหลักฐาน ทีละข้อๆ สรุปแล้วเห็นหมดนะ มันไม่มีอะไร เขาไม่ได้ทำ เขาไม่ได้ทำทั้งนั้นนะ มึงนะสร้างหลักฐาน สร้างเอกสารมาเพื่อจะล่อเขา

นี่ก็เหมือนกัน เวลาหลวงปู่ตื้อไป “ก็ผมหิวนะ” จบครับ เจตนาใจ “ก็ผมหิวนะ ผมก็จะฉัน”

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่เราปกติเราพิจารณาด้วยสติด้วยปัญญา ด้วยความคิดเป็นนามธรรมๆ สิ่งที่ทำมามันก็เป็นประโยชน์กับเราแล้ว แล้วทีนี้เราก็กทำต่อเนื่องของเราไปเป็นประโยชน์กับเราใจ

เราฝึกหัดประพฤติกปฏิบัติขึ้นมามันจะเป็นจริตเป็นนิสัย มันจะเป็นจริตนิสัยของจิตดวงนั้น ถ้าจิตดวงนั้นไปเกิดในภพในชาติใด สิ่งนั้นมันจะตามจิตดวงนั้นไป มันฝังลงที่ใจนั้นนะ แล้วถึงเวลาแล้วมันจะเป็นประโยชน์กับจิตดวงนั้น

คนไม่เห็นประโยชน์ของมัน ก็เรื่องของเขา เราเห็นประโยชน์ของเรา เราทำของเรา นี่เพื่อผลประโยชน์กับเรา

“๒. ได้รับการแนะนำว่าค่อยๆ ภาวนาไป เดี๋ยวก็ถึงเอง เลยสงสัยว่า การภาวนานี้ยังต้องปีบคั้นถึงขั้นเฉียดตายหรือเปล่าครับ”

ไม่ใช่ อยู่ที่เหตุการณ์เฉพาะหน้า อยู่ที่เหตุการณ์ใจ

อย่างเช่นหลวงตาพระมหาบัวท่านบอก นั่งตลอดรุ่งๆ ไม่ได้ตั้งใจเลย แต่เวลานั่งไปแล้วมันอึล้วยชุยแฉก มันโง่เก มันไม่เอาไหนใจ อย่างนี้ต้องตลอดรุ่ง สู้กับมันเลย

อดอาหารๆ ท่านอดอาหารเพราะว่าท่านฉันแล้วกิเลสมันก็ยังอยากจะฉันอยู่นั้นนะ อย่างนี้ต้องอดอาหาร สู้กับมันใจ

ไฉนี้ก็เหมือนกัน “มีคำแนะนำว่าเราค่อยๆ ภาวนาไป”

เราภาวนาไป เวลาหลวงตานะ มีพระที่วัดป่าบ้านตาดเขาอดอาหารนะ อดอาหารจนช็อกไปเลย เขาส่งโรงพยาบาลอุดรฯ กลับมาด่าเช็ดเลย

เราจะทำอะไรเราต้องคำนวณกำลังของเราด้วยว่ากำลังของเรามันทนได้แค่ไหน คราวนี้ ๓ วัน คราวหน้า ๗ วัน คราวต่อไป ๙ วัน หรือลดกลับมา ๓ วันก็ได้ เพราะสุขภาพของเราแต่ละครั้งมันไม่สม่ำเสมอเหมือนกัน ถ้ามันแข็งแรง ธาตุขันธ์ทบจิต คิดอะไรก็ได้ ก็เลสมันลากไปหมดเลย อย่างนี้ต้องสู้กับมัน มันไม่มีสูตรสำเร็จไง

แล้วร่างกายของเราอดอาหารๆ อดอาหารต่อเนื่องไปๆ ร่างกายจะเบามาก มันเหมือนคนหายจากป่วย คนหายจากป่วยเขาต้องบำรุง เพราะหายป่วย

เรื่องสิ่งที่ว่าพลังงานในร่างกายโดนใช้ไปหมดเลย เพราะอะไร เพราะว่าร่างกายมันเจ็บไข้ได้ป่วย เวลาฟื้นมาเขาต้องเสริมอาหาร ต้องทำให้ร่างกายแข็งแรง นี่เวลาผ่อนอาหาร อดอาหาร เป็นอย่างนั้นนะ เพราะเรานี้มืออาชีพ ทำมาหมดแล้ว

ฉะนั้น สิ่งใดที่ทำ เอาเหตุการณ์เฉพาะหน้า ไม่ใช่ว่าเขาแนะนำ

เพราะเขาแนะนำ จิตใจของคน ของคนที่มันอ่อนแอเห็นเราทำเข้มข้น เขาก็ว่า โอ้โฮ! มันเกินไป จิตใจของคนที่เขาเคยประพฤติปฏิบัติมาแล้วเข้มข้นของเขา เขามาเจอเราปฏิบัติอย่างนี้ เขาบอกว่ามันก็สมดุลงพอดี กับว่า ให้คำนวณว่าจิตใจของเรา ร่างกายของเรา ทนกับการกระทำได้มากน้อยขนาดไหน ไม่ให้มันเป็นโทษไง ไม่ให้มันเจ็บไข้ได้ป่วยไง

แต่เวลาทำเต็มที่ไปแล้ว ใจคำว่า “เฉียดตายๆ” เฉียดตายนี้มันเวลาเข้าด้ายเข้าเข็ม เวลาเข้าด้ายเข้าเข็ม เวลาเราตั้งใจหรือเราทำแล้วถ้ามันไม่ได้ผล เราก็เพิ่มน้ำหนักไปเรื่อย เพิ่มน้ำหนักไปเรื่อย เราก็ดูกำลังของเรา เพราะอะไร

เพราะหลวงตาพระมหาบัวท่านสอนไง ยังไม่อยากตาย ถ้ากิเลสมันยังไม่ตาย ถ้ากิเลสตายแล้ว เมื่อไหร่ก็ได้

แล้วตอนนี้กิเลสเราก็ยังไม่ตาย ถ้ายังไม่ตาย ถ้าเราทำหักพร้าด้วยเข่า ทำโหมไปมันก็ไปเข้าทางกิเลสไง ถ้าเ็งจริงจัง เ็งอยากพ้นทุกข์ ก็พลิกแพลงหลอกลวงจนกว่าเ็งจะสิ้นชีวิตไป ก็ยังอยู่ในอำนาจของข้าใจ

ถ้ากิเลสยังไม่ตาย ไม่อยากตาย ถ้ากิเลสมันตายแล้ว เมื่อไหร่ก็ได้

แต่เนี่ยของเรากิเลสมันเต็มหัวใจใช่ไหม เราก็คำนวณของเราเองสิ ใช้อำนาจของเรามันอยู่ที่เขาใจ มันอยู่ที่เขา เขาเข้มแข็ง เขามีประสบการณ์ของเขาหรือไม่ ถ้าเขาเข้มแข็ง เขามีประสบการณ์ของเขา เขาปฏิบัติของเขา เขาบอกว่านี่ได้ๆ อย่างนี้ทำได้เลย เต็มที่เลย

แล้วถ้าทำไปแล้ว ถ้าถึงเวลาแล้วนะ มันมีอะไรมาเป็นกีดขวาง สู้กับมัน ถ้าสู้กับมัน มันเป็นชั้นเป็นตอน นี่เราลิดรอนกิเลสของเราไปเรื่อย การฝึกหัดปฏิบัติ เราก็พยายามจะลิดรอนกิเลสในใจของตนไม่ให้มันเข้มแข็งของเราขึ้นมา

ฉะนั้น ใ้คว้าเฉียดตายๆ เพราะคำว่า “เฉียดตาย” นะ เวลาถึงเข้าด้ายเข้าเข็มมันจะอ้างนี้ อ้างตาย เวลาพิจารณาไปแล้ว ที่หลวงตาท่านพูดไว้ เวลาถึงที่สุดแล้วนะ กิเลสตาย เรายังไม่ตาย

แต่ของเรา ถ้ามันจะตายๆ โอ้ย! พรงี้ไปทำงานไม่ได้ โอ้ย! เดี่ยวมันเป็นอัมพฤกษ์ อัมพาตไปแล้วจะไม่มีใครดูแลเรา เลิกเลย กิเลสมันนั่งยิ้ม

คำว่า “เฉียดตายๆ” มันถึงเวลาล่าเวลา การประพฤติปฏิบัติมีหนักมีเบา วันนี้จิตสงบก็ดีงาม ปัญญาที่ใช้ได้คล่องแคล่ว จะต้องไปทรมานอะไร ถ้าปฏิบัติแล้วมันได้ผลไง ปฏิบัติเป็นสัมมาทิฐิถูกต้องชอบธรรมนะ เราปฏิบัติไปไง ไม่ใช่ว่าอะไรก็ต้องหนักๆ

มีหนักมีเบา หนักต่อเมื่อกิเลสมันตบหัวเล่น กิเลสมันเหยียบย่ำหัวใจเรา หัวใจของเรา แท้ๆ เลยปล่อยให้มันมาย่ำยี้ได้อย่างไร ถ้ามันจะย่ำยี้ มันย่ำยี้ขนาดไหน สู้กับมัน นั่นแหละหนัก

เวลากิเลสมันหลบมันซ่อน กิเลสมันกลัวธรรมะไง กิเลสมันกลัวความเพียรของเรา ไม่ต้องรุนแรงหนักก็ได้ ทำที่มัน แต่ถ้าวันไหนมันเสื่อม วันไหนมันไม่เอาไหน ก็ต้องสู้

การประพฤติปฏิบัติมันมีหนักมีเบา หนักต่อเมื่อเราเพื่อยิ่งพล้ๆ กิเลสมันยิ่งใหญ่ เราต้องหนัก วันใดถ้าธรรมของเรา ศีล สมาธิ ปัญญาของเรารุ่งเรือง นั่นต้องรักษาไว้ คำว่า “นุ่มนวล” รักษาไว้ให้เป็นสมบัติของเราต่อเนื่องไป

เดินไป สมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐานไปพร้อมกันในการฝึกหัดประพฤติปฏิบัติ จบ

ถาม : ข้อ ๓๑๑๕. เรื่อง “เกล้ากระหม่อมควรดำเนินจิตต่ออย่างไร”

คราวแรกปฏิบัติ มือดีด มืออนาคต เห็นอดีต เห็นอนาคต แต่ไม่เห็นปัจจุบัน พอปฏิบัติไป อดีตอนาคตสั้นเข้าๆ แคบเข้าๆ ตั้งปั๊บ สลายไปๆ สุดท้ายไม่เหลือให้ได้ทุกข์ จนได้มาเห็นปัจจุบัน จิตมาอยู่ในปัจจุบัน มีโทษ ไม่มีโทษ มีอยู่ที่ตรงนี้ เพราะอดีตอนาคตไม่สามารถก่อร่างสร้างตัว มาทำร้ายจิตได้อีก จึงมาเห็นโทษในปัจจุบัน ทำไมมันรู้ไม่จบไม่สิ้น ใจรู้ตัวนี้จิตไม่เป็นอิสระเสียที

อ้อ! พ่อแม่ครูบาอาจารย์หลวงตาท่านเคยกล่าวไว้ว่า จุดและต่อมผู้รู้อยู่ที่ไหน นั่นคือตัวภพ อ้อ! สักแต่ว่ารู้มันอยู่ตรงนี้ อ้อ! มันไม่มีอนาคต แม้แต่ปัจจุบันมันก็ต้องไม่มี ถ้ามี จิตมันไม่เป็นอิสระสักที มันเป็นสักแต่ว่า มันรู้อยู่

ตอบ : นี่คือการถามหรือเขียนนิทานมาให้ฟัง มันเป็นนิทานนะ มันเป็นนิทาน มันมือดีด มันมืออนาคต ถ้ารู้เท่าทันแล้วมันก็ไม่มือดีด ไม่มีอนาคต แล้วเวลาในปัจจุบันๆ ก็ไปเห็นผู้รู้ ผู้รู้เพราะอะไร เพราะมันเป็นจุดและต่อมของหลวงตา ใจนั้นมันคือตัวภพ อ้อ! มันสักแต่ว่า มันอยู่ตรงนั้นนะ มันไม่มีอดีตอนาคต...

เล่นนิทานหรือ เล่นนิทานใช้ใหม่ นี่มันเป็นเรื่องไร้สาระ

มันจะเป็นจุดเป็นต่อมต่อเมื่อหลวงตาท่านพิจารณาเวทนา ท่านละเวทนาของท่าน นั่งตลอดรุ่ง พิจารณาแล้วพิจารณาเล่า มันทุกข์มันยากขนาดไหน พิจารณาเวทนาสักแต่ว่าเวทนา จนเวทนาขาดจากจิต รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณไม่ใช่เรา ชันธ์ ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ชันธ์ ๕ ชันธ์ ๕ ไม่ใช่ทุกข์ ทุกข์ไม่ใช่ชันธ์ ๕ ขึ้นไปรายงานหลวงปู่มัน

“เออ! มันต้องอย่างนี้สิ”

“มันต้องอย่างนี้” นี่คือการเข้าทาง

หลวงตาพระมหาบัวท่านไปถามหลวงปู่แหวน หลวงปู่แหวนท่านพูดถึงประสบการณ์อันนี้ให้หลวงตาพระมหาบัวฟัง พอพูดให้หลวงตาพระมหาบัวฟัง “เออ! ถูกต้อง” ท่านถามต่อ ไปอีก ๔๕ นาที ที่นี้ โอ้โฮ! ไหลมาเป็นที่ว่าหลวงตาภาวนาต่อเนื่อง

ครั้งที่แล้วพิจารณาเวทนาจนเวทนาขาดไปจากจิต นิโรธดับหมด ขึ้นไปรายงานหลวงปู่มัน

“เออ!”

พิจารณาร่างกายเป็นธาตุ ๔ เวลามันแยกออกมา กายกับจิตแยกออกจากกัน กายเป็นกาย จิตเป็นจิต กายกับจิตแยกออกจากกัน โลกนี้ราบหมด กามราคะปฏิเสธอ่อนลง มันมหัศจรรย์มาก ขึ้นไปหาหลวงปู่มัน

“โอ้! มันต้องอย่างนั้นสิ”

เวลาอย่างนั้นสิ มันไปภาวนาต่อเนื่อง ภาวนาต่อเนื่องจะเอาแบบนี้อีกไง เพราะมันต้องอย่างนั้นสิ

“มันจะบ้าหรือ มันก็เป็นคนเดียว กิเลสมันก็ตายครั้งเดียวเท่านั้นแหละ”

เท่านั้นละ Henเดียวก็จบแล้วไง ติดตรงนี้ ๕ ปี กว่าหลวงปู่มันจะลากออกมา ลากออกมาสู่อรุณสัจ ๕ ปี พอไปจับอสุภะได้ จับอสุภะ พิจารณาอสุภะ อสุภะพิจารณาแล้วพิจารณาเล่า ตอนนั้นนะหลวงปู่มันที่กำลังจะนิพพาน พิจารณาเวลาถึงที่สุด อสุภะ สุภะ ขาดออกไปจากจิต มันก็เป็นความว่าง

ความว่าง สิ่งที่ความว่าง เห็นไหม เวลาหลวงปู่มันนิพพานไปแล้ว ท่านบอกเลย เวลาพิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่า มันจับต้องไม่ได้ มันหาไม่ได้ พอหาไม่ได้ เวลาไปที่ทางไปวิเวก จิตมันสลายแล้วปล่อย อย่างนี้ไม่ใช่พระอรหันต์หรือ

ไม่ใช่ ไม่ใช่ จนพิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่า เวลาจิตมันสงบ สว่างหมดเลย จิตมหัศจรรย์มาก พิจารณาแล้วมันทะลุปรุโปร่งไปหมดเลย จนธรรมะมาเตือนใจ

สิ่งที่รู้ที่เห็นเกิดจากจุดและต่อม

จุดและต่อมอะไรละ อะไรเป็นจุด อะไรเป็นต่อมวะ

ท่านพูดเอง ถ้าหลวงปู่มันยังอยู่นะ ท่านสำเร็จวันนั้นเลย เพราะหลวงปู่มันจะซีกกลับทันที แต่เพราะหลวงปู่มันไม่อยู่ อีก ๘ เดือนนะ

เขาหากันมาอย่างนี้

ไม่ใช่ว่า “มันมือดี มันมีปัจจุบัน แล้วมันก็ไม่มีโทษ มันก็ อ้อ! มันก็เลยเป็นจุดและเป็นต่อม”

นิทานนะ

นี่แหละที่หลวงปู่มันเวลาเทศน์ว่าการทำไม่พุดถึงขณะ ถึงความเป็นจริง ท่านเทศน์ของท่านไปเป็นธรรม

หลวงตาพระมหาบัวเมื่อก่อนเทศน์เฉพาะพระท่านก็เทศน์อีกอย่างหนึ่ง แต่ที่นี้เวลาเทศน์พระมันก็อัดเทปไว้ เวลาคนนะ เทศน์ประชาชนแกงหม้อใหญ่ แกงหม้อใหญ่เทศน์ธรรมะโดยทั่วไป แล้วเทศน์เฉพาะบุคคล แล้วบุคคลคนนั้นทำเป็นหรือทำไม่เป็น ทำเป็นอยู่ชั้นตอนใด

โธ่ไม่มีอะไรเลย “มันเป็นอดีต มันเป็นอนาคต มันในปัจจุบัน มันไม่มีทุกข์ มันก็เลยสักแต่จะรู้ มันก็เลยไปเห็นจุดและต่อม”

มึงบ้าหรือ มึงบ้าหรือยัง ไปโรงพยาบาลศรีธัญญาไป โรงพยาบาลศรีธัญญาจะรับมึงไว้ วินิจฉัย จบ

ถาม : ข้อ ๓๑๑๖. เรื่อง “การถวายบาตรเหล็กบ่มต่อองค์พ่อแม่ครูบาอาจารย์”

เกล้ากระผมมีศรัทธาอยากจะทำถวายบาตรเหล็กบ่มที่ถูกต้องตามพระธรรมวินัยต่อองค์พ่อแม่ครูบาอาจารย์ที่เคารพศรัทธา ถ้าหากเกล้ากระผมอยากให้องค์ท่านอธิษฐานใช้บาตรที่เกล้ากระผมถวาย มีวิธีการกราบเรียนองค์ท่านอย่างไรจึงจะเหมาะสมและให้ถูกต้องตามพระธรรมวินัยครับ

ตอบ : อย่างนี้มันอยู่ที่จริตนิสัยของแต่ละบุคคล ครูบาอาจารย์แต่ละองค์ ครูบาอาจารย์แต่ละองค์ที่เวลาท่านบวชมาเรียนมาแล้ว ปัจจัย ๔ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น หลวงตาพระมหาบัว หลวงปู่เจี๊ยะ โคตรประหยัดเลย แล้วอยู่ดีๆ เราจะให้ท่านเปลี่ยนบาตรๆ

หลวงตาพระมหาบัวตอนที่ท่านมีชื่อเสียงมาก คนไปขอเปลี่ยนบาตร ชื้อบาตร ไปหาวัสดุที่เบา แล้วทำเสร็จแล้วให้พระระบมเสร็จถวายท่าน แล้วขอบาตรของที่ท่านใช้กลับมาไปเคารพบูชามากมาย

มันอยู่ที่จิตอยู่ที่นิสัยของครูบาอาจารย์ ครูบาอาจารย์บางองค์ท่านก็รักษาของท่าน เรา
 บวชมา เราได้ฟังมาว่าหลวงปู่ฉัน เรื่องบาตร ผู้อุปัฏฐากบาตร คนอื่นเข็ด คนอื่นจับ ท่านมองตา
 เขียวเลยนะ ตาเขียว หมายความว่า เอ็งทำผิดแล้ว เอ็งประมาทเลินเล่อแล้ว

สิ่งเรื่องอย่างนี้ เรื่องบาตรนะ ในสมัยบาตรเหล็ก บาตรเหล็กกะเทาะแล้วมันจะต้องแช่
 ต้องไปแช่น้ำซาวข้าวเพื่อจะให้มันร้อนออก ร้อนออกแล้วต้องขัดให้มันเป็นเนื้อเหล็ก แล้วค่อยไป
 หาไฟมาระบม แล้วระบม ๗ ไฟ

ถ้าคนที่เขามีจิตนิสัย เขาเคารพในธรรมและวินัย เขาทำของเขาด้วยหัวใจของเขา เขา
 จะรักษาสิ่งนี้ รักษามาก เพราะอะไร นี่คือธรรมและวินัย นี่คือศาสนา

เราเกิดมาเป็นพระ เราบวชพระ เราได้ร่วมพิธีร่วมไทรในพระพุทธศาสนา สิ่งนี้เป็นร่วมพิธี
 ร่วมไทรศาสนา เขาเคารพบูชาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คือข้อกติกาการที่บวชเรามี
 บริหาร ๘ ปัตตังคือบาตร บาตรนี้เขาเคารพ เขารักษาของเขา แต่ถ้าพระที่ไม่เอาไหนเลย พระที่มี
 แต่ก้าง มันทิ้งๆ ขว้างๆ มันไม่ดูแลของมัน

เราอยู่กับครูบาอาจารย์มาไง บาตรเข็ดแล้วต้องผึ้งแดด ไม่ผึ้งแดดเป็นอาบัติทุกกฎ ถ้าผึ้ง
 แดดนานเกินไปมันมีปฏิริยากับเหล็ก ตากนานเกินไปก็เป็นอาบัติทุกกฎ

ไม่ตาก ไม่ผึ้งแดดก็อาบดินนะ ตากนานเกินไปก็เป็นอาบดินนะ แล้วดูแลรักษาอย่างไร

แล้วเราปรารถนาที่อยากจะถวาย

อยากถวายก็เป็นความอยากไง ถ้าความอยากอย่างนี้ พระบวชใหม่เยอะเยอะไป แล้ว
 พระที่ดั่งาม ถ้าบังเอิญบาตรท่านชำรุด ท่านอยากเปลี่ยนนะ เราไม่ต้องถวาย ท่านก็อยากได้
 แล้วถ้าเราอยากจะถวายด้วย พอดีบาตรของท่านชำรุดด้วย มันพอดี นี่ไง ธรรมะจัดสรร ถ้ามัน
 เป็นธรรมะจัดสรร เป็นสิ่งที่ดั่งาม มันก็ถูกต้องชอบธรรม แต่ถ้าเป็นความอยากของเราคนเดียว
 เราจะไปบังคับขู่เข็ญท่าน เราก็ไม่เห็นด้วย

แต่เราเห็นหลวงตา หลวงตาโดนเยอะมาก หลวงปู่เจี๊ยะ ของเรามีคนมาขอเปลี่ยน
 เยอะเยอะ เขาทำมาให้เลย ให้ใหม่ มีมาใหม่เราก็ให้พระที่ไม่มีมี ของเราอย่างดี มันจะเป็นไรไป

มันอยู่ที่นิสัย นิสัยเคารพบูชาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหรือไม่ รู้จักประหยัดรู้จักมัธยัสถ์หรือไม่ หลวงตาพระมหาบัว หลวงปู่เจี๊ยะท่านสั่งสอนอบรมให้พระรู้จักฝึกหัดประพฤติปฏิบัติ ให้รู้จักประหยัดมัธยัสถ์

ยิ่งจิตใจของผู้ที่ปฏิบัติหนึ่ง มีสัจจะ มีประหยัด มีสติ นี่มันเป็นแรงขับเคลื่อนของการฝึกหัดประพฤติปฏิบัติทั้งนั้นนะ

ฉะนั้น คำถามไถ่ อยากจะถวายเป็น

ก็ถวายเป็น ถวายไป จะถวายเป็น เขาซื้อบาตร หรือว่าเราหาบาตรเราได้ เราก็ถวายเป็น มันเป็นสิทธิของเราไป ชาวพุทธไป

เราอยู่กับหลวงตานี้แหละ โอ้โฮ! ศรัทธามันไหลหลังเข้ามา ท่านพูดกับพระนะ นี่วงใน

“อะไรๆ ผมก็ห้ามได้ ผมปะทะไว้ให้ได้เพื่อจะรักษาจากพระที่ภาวนาไม่เป็นให้มันภาวนาเป็นขึ้นมา ภาวนาเป็นแล้วอย่าให้ไปติด ภาวนาเป็นแล้วให้เจริญรุ่งเรืองขึ้นมา ฉะนั้น สิ่งใดผมป้องกันให้ทั้งสิ้น เว้นไว้แต่ศรัทธา เข้าขึ้นมาเนี่ย โอ้โฮ! คนมาใส่บาตรมากมายมหาศาล เวลาใส่บาตรมากมายมหาศาล นี่มันสิทธิของเขา นี่เป็นศรัทธาของเขา นี่คือนุญของเขา เราจะปิดกั้นอย่างไร ผมไม่สามารถปิดกั้นได้ ฉะนั้น พระต้องฉลาด”

ย้อนกลับมาที่พระเลย เขาทำบุญๆ ของเขา เราก็ของเขา มีสติปัญญาดี เวลาของที่มันท่วมท้นมาๆ

เราก็หนักปฏิบัติเหมือนกัน เราอยู่กับท่านนะ เวลาของมาเยอะๆ ท่านจะเหน็บ คือเทศน์ก่อนจะฉัน ตอนอยู่กับหลวงปู่มัน ไปปิณฑบาตมาได้ น้ำพริกมาถ้วยหนึ่ง แล้วพระมีอยู่ ๕ องค์ ๖ องค์ มันไม่พอ เอากะลามาคั่วที่วัดมีกะลาไว้แล้ว กะลาขัดไว้อย่างดีเลย เหมือนกับถ้วยชามนี้แหละ เอาใส่แล้วเอาน้ำใส่เยอะๆ ตักได้องค์ละช้อน

พูดอย่างนี้คือเตือน ก่อนฉันท่านจะพูด พูดบ่อยมาก แล้วเวลาพูดนี้พูดเพื่ออะไร คำพูดอย่างนี้พูดเพื่ออะไร ไม่ได้เอ่ยถึงใคร ไม่ได้พูดถึงใคร แต่พูดถึงปรากฏการณ์สมัยอยู่กับหลวงปู่มัน เวลาของที่มันขาดแคลน ของที่มันไม่มี ได้น้ำพริกมาถ้วยหนึ่ง มาถึงวัด เอากะลา ใส่กะลาเอาน้ำเติม เติมแล้วคนๆ ให้มันเข้ากันแล้วตักคนละช้อน

แล้วเวลาท่านพูด หลวงปู่มันนะ ก็นพอยาได้ ก็นพอยาไมให้น้ำย่อยมันกัดกระเพาะ ก็นพอยาได้ ธรรมชาติสำคัญว่า การฝึกหัดประพฤติปฏิบัติสำคัญว่า

พระถ้ามันขาดแคลน มันไม่มี มันก็มีความจำเป็น แต่พระที่เขารู้จักประหยัคมัธยัสถ์ ใช้ตลอดชีวิต บาตรนี้รักษาให้ดี แต่มันต้องรักษา ต้องดูแล แล้วปรับอาบัติทั้งนั้นนะ

ผ้า บิณฑบาตกลับมาผึ่ง เพราะอะไร เพราะมันมีกลิ่นไง พอมันมีกลิ่น ต้องผึ่งผ้า ตากผ้า แล้วต้องพับ เลย ๑๐ โมง ๑๑ โมงไปเป็นอาบัติ เพราะแดนมันเลี้ยว

ของไม่ทำก็เป็นอาบัติ แะเอาไว้ก็เป็นอาบัติ เป็นอาบัติทั้งนั้นนะ ทุกกฎๆ

แล้วเป็นนักภาวนานะ แล้วอาบัติมันท่วมหัว มึงจะภาวนาอะไร

พระปฏิบัติ เวลาอะไรเป็นอาบัติรับปลงเลยละ ศีล สมาธิ ปัญญา ถ้ามีศีลที่ดียิ่ง เวลาฝึกหัดไม่เป็นสมาธิก็ไม่ใช่ไร ถ้าเป็นสมาธิมันก็สมบุรณ์แบบของมัน ศีลไม่ดียิ่ง ฝึกหัดเข้มข้น เป็นสมาธิก็เป็นมิจา ไม่มีรวัรรอบขอบเขต เวลาจะฝึกหัดจะให้มันเป็นขึ้นมากี่แสนยาก เป็นขึ้นมาแล้วถ้ามันถูกต้องชอบธรรมยิ่งยากกว่า

การแข่งขันกีฬาไป เป็นแชมป์นี่ยากมาก แต่การรักษาแชมป์ยากกว่า การรักษาความดีงามในใจยากกว่าการที่คั่นคว้าขึ้นมาอีก แต่ฝึกหัดของเราขึ้นมาเป็นความจริง

นี่เขาถามว่า การถวายบาตรเหล็กปมเพาะต่อครูบาอาจารย์

ก็ถวายไป แต่ถามเราว่า เราอยู่ในวงกรรมฐาน สิ่งใดเหมาะสมสมควร มัคโค ทางอันเอก ทางสายกลาง อัดคัตขาดแคลนก็ไม่ถูกต้อง ฟุ่มเฟือยก็ไม่ใช่ ทางสายกลางคือความสมดุลพอดี ฆราวาสญาติโยมก็ไม่ดีพระ พระก็ไม่มักมากสะสมให้มันเป็นโทษ มันเป็นทางสายกลางในพระพุทธศาสนา ไม่เป็นความเหี้ยมหย่าทำลายใครทั้งสิ้น เอวัง